

Det er skrevet i erkendelsen af, at politikere selv i meget vigtige spørgsmål som NATOs indsats i Afghanistan koncentrerer sig om at virke på den aktuelle offentlige debats niveau. De reagerer foran mikrofon eller kamera direkte på de spørgsmål, som journalister stiller.

Hvis enkelte nøglejournalister begynder at stille spørgsmål, der bygger på en bredere forståelse af problemerne, vil de ansvarlige politikere søge støtte til bredere, kvalificerede svar hos embedsmænd og eksperter. Politikerne vil herigennem også bidrage til at udbygge relevant ekspertise hos embedsmændene eller til anvendelse af den i embedsmandskorpset eksisterende ekspertise.

Derfor er betragtningerne nedenfor først og fremmest rettet til de journalister, der har bevaret en ambition om at forstå sammenhænge.

Også på andre politiske områder er det nødvendigt, at en af de primære danske TV-kanaler snarest bliver inspireret af BBC WORLD's 'HARDTALK-interviews', med hensyn til professionel forberedelse, med hensyn fokuseret og brutal forfølgelse og blottelse af 'spin' samt med hensyn til tid til rådighed - i BBC 25 minutters direkte venligt-koldt interview.

For ikke kun at kommentere og spørge er der som afslutning listet '10 Bud' for Danmarks optræden, hvis vi hurtigt besluttede at tage opgaven i Afghanistan så alvorligt, som det er nødvendigt.

Betragtninger i forbindelse med NATOs bekæmpelse af oprøret i Afghanistan - og centrale spørgsmål, der skal besvares positivt, hvis indsatsen ikke skal ende i en katastrofe for alle andre end oprørerne

En forening af ældre, trætte sportsmænd var på fodtur i ødemarken, med skænderier om retningen og om hvem, der skulle slæbe hvad. Ved mørkefald nåede de til kanten af en lang sø. Man blev hurtigt næsten enige om, at det ikke tjente noget formål at søge tilbage. Man måtte over floden, og den eneste mulighed var at svømme. Beslutningen blev lettet af, at de fleste korrekt forstod, at når man var kommet godt over, ville sammenholdet i foreningen, underbygget af de fælles anstrengelser, være blevet langt bedre, måske så godt, som man huskede gamle dage. Medlemmerne var forskelligt udrustet. Nogle hoppede straks i, fordi de ofte havde svømmet over lignende søer. Andre havde fået den bedst mulige våddragt med i bagagen og fulgte hurtigt med. En tredje gruppe ville vente på, at vandet blev varmere.

De aktive var kun kommet ganske få meter ud i søen, da de uventet blev taget af en stærk strøm. Det mørke vand viste sig ikke at være en lang sø, men en flod, der hurtigt trak både rutinerede svømmere og de velbeskyttede foreningsmedlemmer, alle desorienterede, ned mod det store vandfald, der lå et par kilometer nede af løbet.

Foreningen er NATO, søen Afghanistan, Danmark medlemmet i våddragten.

Baggrund

Bemærkningerne tager udgangspunkt i det teorikompleks, Vesten udviklede fra 1960'erne som svar på Maos teori for revolutionær krigsførelse i en udstrakt krig og på marskal Giaps succesrige anvendelse af teorien i Vietnam.

De er også præget af en biltur gennem landet fra Khyberpasset over Kabul, Kandahar, gennem Helmand og via Herat til Iran.

Indsigt og holdninger er endelig påvirket af aktiviteten som militæranalytiker og aviscommentator under oprøret mod de styrker, som Sovjetunionen i 1979 sendte ind i Afghanistan for at udnytte den indre splid i landet til egne strategiske og politiske formål.

Russerne forsøgte forgæves at gennemføre en moderniserings- og opbygningskampagne centreret om Kabul, samtidig med, at de sammen med deres afghanske allierede søgte at nedkæmpe den stadig stærkere modstand mod de fremmede og det hedenske moderniseringsforsøg.

Den militære del af svaret på Mao og Giap - teorien for oprørsbekæmpelse/ 'counter-insurgency'/ forkortet 'COIN' – blev givet form af et reglement, dvs. en håndbog, der styrede enheders uddannelse og deres praktiske indsats. Ikke mindst det daværende britiske reglement var forbilledligt klart. Englands erfaring med bekæmpelse af oprør havde lange rødder. Den daværende oberst C.E. Cardwell's 110 år gamle '*Small Wars: Their Principles and Practice*' er nyoptrykt som paperback og stadig værd at læse.

Bemærkningerne er også inspireret af ny litteratur, herunder ikke mindst Gil Merom's '*Why Democracies Lose Small Wars*', Cambridge 2003. Merom's bog analyserer de indenrigspolitiske faktorer, der bragte det franske nederlag i Algeriet, det israelske nederlag efter interventionen i Libanon i 1982 og – indirekte – det amerikanske nederlag i Vietnamkrigen.

Efter Vietnam rensede den amerikanske hær systematisk sin erindring og sjæl for erfaring om COIN, medens marinekorpset så mere pragmatisk på sagen. Under den nuværende amerikanske forsvarsministers arrogante ledelse fulgte så en tilsvarende bevidst erindringsamputation med hensyn til 'nation-building' som en del af opgøret med Clinton-administrationens indsats på Balkan.

Først i juni dette år har realiteterne i Irak fået USARMY og USMC til i fællesskab at genkalde ånden fra flasken (se: www.fas.org/irp/doddir/army/fm3-24fd.pdf). Bedre sent end aldrig. Nu mangler dette reglement blot at blive dybdeforstået og loyalt implementeret hjemme og hos NATO-partnerne, hos officerer og civile embedsmænd, blandt politikerne og ikke mindst i medierne.

Bemærkninger om valg af policy

Oprørsbekæmpelse kan enten tage karakter af åben og brutal undertrykkelse som Rusland i Tjetjenien eller som sit centrale element have en indlysende attraktiv, vindende politik. For NATO findes kun den anden mulighed.

Det politiske projekt skal både være attraktivt og bygge på en realistisk opfattelse af situationen og de faktiske muligheder. Dette gælder både det oprørsramte land og de lande, der vælger at støtte den truede statsmagt - som Danmark og andre NATO-lande støtter den svage afghanske statsmagt.

Ikke mindst i et land med Afghanistans stærkt fremmedkritiske tradition stilles der helt absolutte krav til projektets lokale salgbarhed. Det gode vi ses at gøre skal kunne afbalancere oprørernes påstand om regeringens rolle som agent for fremmede - og udlandets støtte til egne selviske - interesser.

Det centrale element i forståelsen af karakteren af oprørsbekæmpelse er, at det er en kamp mellem politiske projekter for fremtiden. Er det regeringens eller oprørernes 'projekt' der af befolkningen ses som bedst – eller mindst uudholdeligt. Det er en kamp om 'hearts and minds'. Det er ikke en kamp, hvor det drejer sig om at dræbe flest mulige oprørere.

Dette også fordi der ikke mindst i et land som Afghanistan, hvor den mandlige befolkning ses våben som en del af deres påklædning, er betydelig risiko for, at uskyldige, dvs. ikke-oprørere, bliver dræbt. Hver gang dette sker, vil flere slutte sig til oprøret for at søge hævn. Blodfejder er ikke udryddet i landet. Hver gang, der dræbes en uskyldig bevæger situationen sig et skridt længere mod et generelt oprør mod de fremmede og den regering, der tillader, at de dræber afghanske brødre.

Det eneste acceptable succeskriterium i oprørsbekæmpelse er, at der er stadig flere byer og landdistrikter, der skifter til regeringssiden, fordi regeringens sikkerhedsstyrker effektivt kan beskytte befolkningen og sikre retfærdig retspleje samt økonomisk fremgang her.

NATOs rapportering af succes i form af dræbte oprørere – der jo næppe alle er oprørere – er skadelig på fire måder.

- *For det første*, fordi det overser den åbne grænse, der gør at puljen af oprørere og frivillige fra Pakistan er uden reel begrænsning.
- *For det andet* fordi det næppe opfattes positivt af den afghanske befolkning.
- *For det tredje*, for det viser en kynisk holdning til menneskeliv, der skaber en negativ holdning til NATOs operationer i Afghanistan hos den hjemlige

befolkning samtidig med at det undergraver soldaternes civiliserede opførelse og disciplin.

- *For det fjerde*, fordi det med al tydelighed demonstrerer, at pågældende hovedkvarter intet forstår af konfliktens karakter.

Man demonstrerer, at man ikke er kommet ud over det *'body count'*-krigsmanagement-forståelsesniveau, der forgiftede den amerikanske indsats i Sydvietnam.

Lad os teste Afghanistan-operationen mod disse krav, observationer og kendsgerninger:

Er det af NATO, USA og den afghanske regering valgte økonomisk-politiske fremtidsprojekt attraktivt, og har NATO-landenes regeringer præsenteret – og fået accepteret (hjemme og i Afghanistan) – en realistisk strategi for gennemføre projektet?:

- Er der afsat tilstrækkeligt store udviklingsressourcer?
- Bliver de fordelt på en indlysende retfærdig måde?
- Bliver de fordelt så de støtter den valgte strategi for udviklingen af sikkerhed i landet, som er en forudsætning for udviklingen af økonomien?
- Kan man undgå at forværre forholdet til befolkningen, når man samtidig angriber dyrkningen af opiumvalmuer mindst et årti før infrastrukturen tillader anden tilsvarende rentabel landbrugsproduktion?

(Anti-narkotikakampagnen sker parallelt, uden reel relation til operationens behov og vores soldaters sikkerhed, fordi man velmenende ønsker at standse den afghanske befolknings afhængighed af produktion og narkotikaeksporten til Vesten. Men det sker uden, at vi leverer realistiske alternativer, så afghanerne i kampområderne kan overleve. Det er for kommentator helt hovedløst og uforståeligt, hvorfor man ikke blot har sikret opkøb af opium til overpriser i Helmand- og Kandahar-provinserne, indtil attraktive alternative indtægtsmuligheder findes og er accepteret af lokalbefolkningen (for en frustreret beskrivelse af situationen i Helmand se: http://www.senliscouncil.net/modules/publications/010_publication)

- Skyldes anti-opiumkampagnen en urealistisk optimisme og prioritering af den hjemlige opinion hos de bestemmende NATO-politikere sammen med svigtende ryggrad og professionel forståelse hos deres militære rådgivere, *eller* skyldes det, at dele af Karzai-klanen vetoer sund fornuft på grund af økonomiske egeninteresser, *eller* en kombination?
- Er det statsmagten som institution (ikke enkeltpersoner i regeringen), der af den afghanske befolkning opfattes som den centrale og nødvendige ansvarlige for udviklingen af økonomi og sikkerhed? At det er den afghanske statsmagt som institution er en forudsætning for, at landet stabiliseres og udvikles.

- Er det økonomisk-politiske projekt organiseret, så det tager højde for Afghanistans fundamentale etnisk-stamme-føderationskarakter, dvs. så alle befolkningsgrupper i alle dele af landet får synlig gavn af vor indsats?
- Bliver opbygningsdelen således finansieret gennemsigtigt til bunds, så den ikke skader mere end den gavner ved synligt at ende i magthaveres lommer og derigennem hurtigt blive moralsk uforsvarlig i de støttede lande?
- Bliver opbygnings- og sikkerhedsindsatsen forstået og bredt folkeligt støttet i de involverede NATO-lande, så den på trods af dens nødvendige meget store omfang og langvarighed kan forblive indenrigspolitisk realistisk?
- Har man herunder præsenteret en realistisk strategi for den politiske håndtering af problemer knyttet til grænserne til Pakistan og Iran? Herunder i forhold til Talebanernes hjemland og hovedbase i den pakistanske Baluchistan-provins?

Bemærkningen om organisation af ledelsen af det økonomisk-politiske projekt og oprørsbekæmpelsen

Der er en absolut forudsætning, at der er opbygget og konstant bevares en effektiv, samarbejdende 'multi-agency' ledelse af indsatsen på statsligt, regionalt og lokalt niveau, hvor man effektivt har harmoniseret indsatsen mellem alle niveauer og myndigheder, samtidigt med, at man sikrer en dynamisk tilpasning til situationens udvikling og nøgtern udnyttelse af alle gode ideer fra top og bund.

I princippet skal alle disse mange-myndigheders elementer uegennyttigt styres af policy og en fælles, realistisk strategi for al indsats. I princippet er den første nøgleopgave overalt at skaffe sig et nøjagtigt situations- (efterretnings-) billede, der kan anvendes såvel af sikkerhedsstyrkerne uden risiko for at ramme uskyldige og i planlægningen af genopbygning.

Lad os teste Afghanistan-operationen mod disse krav:

- Er der etableret sådanne kompetente ('joint' og 'combined') ledelselementer mellem afghanerne og involverede NATO-lande under *kapabel* afghansk ledelse? Genopbygningshjælp er ikke nok, der skal sikres en effektivt koordineret ledelse.
- Viser alle involverede afghanske myndigheder en uegennyttig interesse i at implementere policy og strategi kombineret med samarbejdsevne og selvdisciplin?
- Er projektet organiseret på en sådan måde, at NATO-landene sikrer sig en afgørende indflydelse på projektets afghanske administration, samtidig med, at de således venligt, men bestemt 'vejledte' lokale ledere trods dette kan opfattes som de ansvarlige af deres befolkning? Det er afgørende for at undgå, at vi som USA i Sydvietnam bliver gidsel for værdier og særinteresser, som de støttende landes hjemlige befolkninger opfatter som uacceptable, når de får kendskab til dem.
- Viser NATO-landene selvdisciplin og undertrykker loyalt overfor missionen ødelæggende nationale tendenser til selvstændig markering?

Bemærkninger om den militære indsats i oprørsbekæmpelsen

Man anvender ofte parallellen med oliepletters spredning på en vandoverflade som et billede, hvorledes den politiske/propagandamæssige/militære kamp mellem oprørere og deres modstandere finder sted.

Det forudsættes for succes, at alle involverede sikkerhedsstyrker - militære som paramilitære:

- er særdeles disciplinerede og hurtigt og eksemplarisk synligt og hårdt straffer ethvert disciplinbrud, medens enheden er i Afghanistan,
- er til ubegrænset rådighed for områdets politiske og sikkerhedsmyndigheder,
- accepterer, at der skal anvendes minimal magt (*selv om dette medfører væsentlig øget risiko for egne tab*), og
- at der altid kun anvendes - altid præcis – magt, og altid kun på grundlag af sikre og efterprøvede efterretninger.

Det er som oftest hensigtsmæssigt det oprørsramte territorium op i

- områder, der i det store og hele domineres af regeringen,
- områder, som er den aktuelle hovedkampplads for den politiske og militære kamp mellem parterne samt
- områder, der reelt må omfattes som oprørernes indenlandske baser.

Det er forudsætningen for enhver succesrig oprørsbekæmpelse, at man effektivt kan udelukke oprørerne fra forstærkninger og støtte fra nabolande.

I det første område finder militære aktioner kun sted på anmodning fra og under fuld kontrol af politistyrker, og selv direkte selvforsvarsindsats gennemføres med den yderste tilbageholdenhed. Her er offensiv flyindsats reelt helt udelukket.

I det andet område sikrer sikkerhedsstyrkerne sig gradvis kontrol over nøglekommunikationer og anden nøgleinfrastruktur samt befolkningscentre. Herigennem bliver oprørerne tvunget til at reagere ved koncentrere sig til modoffensiv indsats og bliver således sårbare. Sikkerhedsstyrkernes tilstedeværelse skal være tæt, massiv og varig, så det bliver helt indlysende for befolkningen, hver der er den vindende part. Hvis den er temporær og svag, viser den svaghed.

Det er en entydig erfaring fra alle tidligere anti-oprørsoperationer - når de ikke har russisk eller Djengis Khansk handlefrihed til undertrykkelse ved grusomhed - at 'sweeps' eller 'search and destroy' indsats er spild af tid og ressourcer, på trods af, at de indsatte militære føler det modsatte: Man bevæger sig, skyder nogle mulige oprørere og resten løber. Denne type operationer er ineffektive,

fordi man forlader de 'fejede' eller 'afsøgte og ødelagte' områder ved operationens afslutning, hvilket af oprørerne kan præsenteres som en sejr for dem. De hindrer opbygning af tillid og loyalitet hos befolkningen. De er grundlæggende militær rygradsdrevet tåbelighed – man føler, at man har initiativet fordi man bevæger sig og skyder.

I oprørsbekæmpelse er perceptioner afgørende (men kun varigt, hvis bygger på observation af en effektiv militær og en troværdig og attraktiv politisk indsats).

Sikring af anfægtede områder plus udviklingsindsats og 'good government' skal skaffe den udvikling mod sikre efterretninger, der gør sikkerhedsstyrkernes aktioner præcise og begrænsede.

I disse områder må offensiv fly-indsats kun ske i åbent landskab mod bevæbnede oprørsstyrker, der er identificeret ved at være i kampføling med sikkerhedsstyrker på land. Dette er desværre vanskeligt for mange flyverofficerer at forstå og acceptere.

I det tredje område kan det være nødvendigt at gennemføre operationer, hvis det er nødvendigt at kontrollere dele af dette område for at afskære oprørerne fra støtte fra et naboland. Når en sådan operation gennemføres, skal også den ske med massive styrker og minimal magtanvendelse og sikret varig tilstedeværelse. I øvrigt venter man med indsats i tredje område, indtil 'oliepletten' af kontrol har bredt sig dertil og har anfægtet oprørernes kontrol.

Lad os teste Afghanistan-operationen mod denne model:

- I hvilken omfang er den militære indsats styret af denne opfattelse af oprørsbekæmpelse?
- Forstår politikerne og deres ledende militære rådgivere karakteren af konflikten og tager de i NATO-sammenhænge hård og entydig afstand fra anvendelsen af antal dræbte som succeskriterium?
- Er alle styrker under fuld kontrol og disciplinerede?
- Er alle styrker fuldt ud til rådighed for områdets militære og civile ledelse?
- Forstår og accepterer alle, at man på trods af medfølgende væsentlig risiko altid skal anvende minimal magt - og derfor massive styrker?
- Er der en løsning på grænseproblemet, specielt overfor Pakistan?
- Har man forstået, at 'search and destroy' operationer, der ikke leder til varig tilstedeværelse, og uafhængige offensive flyoperationer, hvor kun død og ødelæggelsen er varig, er kontraproduktive?
- Er der håb om en rettidig udvikling mod sammenhæng mellem det reelle styrkebehov og typer, kvalitet og størrelsen af de tildelte styrker?
- Har man forstået, at offensive operationer, som eksempelvis NATOs MEDUSA for at rense hovedvejen vest for Kandahar, således kun giver mening, hvis man herefter har evnen, dvs. kvalificerede og veldisciplinerede

styrker, til at besætte *og fastholde* det rensede område på trods af den fortsat åbne grænse til Talebans baser i Pakistans Baluchistan-provins?

Opfattelsen her af Operation MEDUSA er primært bygget på den grundige daglige reportage i de store grundlæggende forsvarsvenlige canadiske aviser *'The Toronto Star'* og *'The Globe and Mail'*.

Begge bragte i deres netaviser tætte interviews med personalet i nøgleenheder som *'Princess Patricia's Canadian Light Infantry (PPCLI)'*, som i øvrigt er en af de canadiske væbnede styrkers bedste enheder. Endvidere bragte aviserne i enkelte tilfælde interviews med lokalbefolkningen i operationsområdet.

Der stilles hverken i avisernes dækning eller i min kommentar her spørgsmålstegn ved nødvendigheden af at rense hovedvejen mellem Kandahar- og Helmand-provinserne. Det kan man ikke være som en tilhænger af en effektiv NATO-indsats i Afghanistan.

Men samtaler med lokalbefolkningen gjorde det mere end sandsynligt, at grunden til, at Taliban havde fået en så betydelig støtte i området, var en måske kun klodset politik fra regeringens side, der havde vendt lokalbefolkningen mod denne. Dette er ikke vanskeligt i et land, hvor regeringens anvendelse af en fjendtlig stammes krigere normal vil fremprovokere væbnet modstand. Det er desværre sandsynligt, at mange, som i MEDUSA kæmpede mod de canadiske NATO-styrker, var lokale, der gjorde modstand mod regeringsstyrkernes tilbagevenden.

Soldaterne fra PPCLI stillede i samtalerne med aviserne alvorlige spørgsmålstegn ved deres forberedelse til oprørsbekæmpelse. Selvkritisk bedømte de selv deres indsats som alt for meget styret af kamprutiner fra Den kolde krig. At der var andre, der havde og har samme problem, bekræftes af de to succeskriterier, som NATO-hovedkvarterer derefter anvendte: erobring/rensning af terræn samt antallet af dræbte fjender.

De lokale afghanske styrker, der har afløst NATOs mobile kampstyrker, skal etablere et sikret rum, hvor ikke alene 'Taliban' holdes væk, men hvor befolkningen overbevises om, at regeringen er fair og kan gennemføre en forbedring af levevilkårene. I en oprørsbekæmpelse er det en ubrydelig 'lov', at et distrikt, der er rensed ved offensive operationer, effektivt skal kunne sikres mod, at oprørerne vender tilbage. For hvis det sker, vil alle lokale, der valgte at tro på og samarbejde med NATO-styrker og regeringen brutalt blive slagtet på en demonstrativ og ubehagelig måde. Det er derfor meget lidt betryggende, når det i pressen oplyses, at det er en ret svag styrke af det notorisk underbetalte og derfor korrupte afghanske politi, der skulle overtage MEDUSA-operationsområdet.

Passagen af Saddam Husseins lette militsstyrker i 2003 var ikke tilstrækkeligt til at sikre, at invasionen af Irak blev en succes. Den israelske operation i Libanon bliver først meningsfuld, når Hezbollah har opgivet sine våben. Med så nye relevante, ubehagelige eksempler, burde alle i NATO have været for kloge til at kalde MEDUSA en succes, før vi ved om 2-3 år eller længere, om den afghanske regering blev en accepteret og effektiv

stabiliseringskraft i distrikterne langs hovedvejen. Dette uanset, om analytikeren er blevet briefet i NATO-hovedkvarteret i Kandahar i sidste uge eller befinder sig behageligt meget længere mod vest. Distance kan som bekendt også give klarsyn. Afslutningen af MEDUSA er første, ret simple, forudsætning for en senere succes.

Afsluttede bemærkninger

Da det i forvejen *både* er et åbent spørgsmål *om* det er muligt at udvikle en accepteret centralmagt i Afghanistan og *om* det er muligt for en løs koalition af velmenende demokratier *'to Win a Small War'*, er det afgørende, at *alle disse spørgsmål hurtigt kan bringes til en positiv besvarelse.*

Uden dette kan et pinefuldt og for alliancen muligvis ødelæggende nederlag i Afghanistan ikke undgås - uanset den nuværende, nervøst håbefulde, men lidet indsigtsfulde, politiske og folkelige støtte til den nuværende utilstrækkelige og stedvis vel amatøragtige indsats.

Blandt andet den danske debat om Afghanistan-operationen viser i sin diskussion af detaljer i udsendte soldaters tekniske beskyttelse samme grad af situationsforståelse som en diskussion blandt Titanics dæksmusikanter efter sammenstødet med isklumpen om, hvad man skulle spille først ved ankomsten til New York.

To huller i skibssiden er kombinationen af den accepteret åbne grænse til Talebans baser i Pakistan og den valgte politik overfor opiumsproduktionen i kampområdet.

Der er ingen tvivl om, at Forsvarets og Hærens ledelser er helt klar over, at den danske befolkning og forsvarspolitikere forventer, at de udsendte styrker er så veludrustede, man kan gøre med penge, og de gør alt, hvad der er menneskeligt muligt for at leve op til disse forventninger.

Men styrkernes sikkerhed afhænger *i langt højere grad* af, om de her listede spørgsmål alle ærligt kan besvares positivt.

Sikkerheden afhænger endvidere af:

Om grunduddannelsen af officerer, befalingsmænd og mandskab er så realistisk, grundig og ajourført, som den kan være. Ville det ikke være betryggende, om dette blev gennemgået af eksempelvis britiske kolleger?

Om enhederne er grundigt og realistisk uddannet til alle – med pessimisme forudseelige - opgaver og situationer i missionsområdet. [De skal gennem deres grundlæggende, generelle enhedsuddannelse – før starten af den missionsforberedende uddannelse - have udviklet](#) det samme sikre gnidningsløse samarbejde og gensidige tillid, som karakteriserer et fremragende sportshold, eksempelvis et elitefodboldhold. Eller et gammelt jazzband, der leverer sit bedste under improvisationen kl. 5 morgenen efter. Hvis der ikke er udviklet dette sikre professionelle samarbejde, kræver det

varigt held at undgå at egne soldater og uskyldige civile i et helt unødvendigt omfang bliver dræbt eller lemlæstet.

De følgende spørgsmål skal alle kunne besvare med et klart ja, *hvis* missionen *enten* indebærer en stor risiko for kamp *eller* kræver en optræden, der helt afviger fra den uddannelse, som førere og soldater normalt gives i landet (*i Afghanistan er det et både/og*):

- Gives den udpegede chef for den første enhed, der skal udsendes til en ny sådan meget krævende mission, en *afgørende* indflydelse på forberedelsen af enheden, herunder på bemanningen, karakteren af uddannelsen og på dens udrustning med våben og andet materiel? Gives han adgang til at anfægte afslag, indtil han bliver ærligt overbevist om, at han har uret, så han ærligt kan fortælle soldaterne og deres familier, at han er tryk ved situationen?
- Gives den udpegede chef for efterfølgende enheder samme indflydelse, når hans ønsker baseres på rådgivning og erfaringer fra den enhed, han skal afløse?
- Råder chefen fuldtid over alt nøglepersonel – herunder alle underførere – 6 måneder før deployeringen?
- Råder chefen fuldtid over mindst 80% af alt enhedens personel 3 måneder før deployeringen? Dvs. om der er tale om en godt samarbejdet enhed, før missionsuddannelsen starter?
- Rådes over alt vital udrustning af de korrekte typer til enheden – våben, køretøjer, signalmateriel, beskyttelsesmidler – senest 3 måneder før deployeringen?
- Er enheden fuldt udrustet og bemannet med ressourcer og ydre ramme til en afsluttende meget krævende og realistiske, intensive missionsforberedende uddannelse 6 uger før deployeringen?
- Er der senest 6 uger før udsendelsen integreret en – mindst 5% - reserve af personel, der som reserver på sidelinien deltager i uddannelsen og er accepterede medlemmer af holdet? (dyrt, men uprofessionelt andet)
- Er der ud over udrustningen til den udsendte enhed og det tilsvarende materiel til uddannelsen en reservepulje af samme typer udrustning? (dyrt, men nødvendigt)
- Er der etableret sikkerhed for, at ønsker og erfaringer i oprindelig form – selvfølgelig med foresatte myndigheders uenige påtegninger – når helt frem til alle de ansvarlige politikere, så de kan varetage deres ansvar?
- Forstår politikerne og forsvarrets ledelse, at når de sender soldater i krig, kan de ikke samtidig holde ressourcerne indenfor det i øvrigt aftalte drifts- og investeringsbudget for forsvaret, for krigsdeltagelse kan jo ikke indbygges i en fredstidsaftale? Der skal skaffes ekstra midler.
- Forstår politikerne og forsvaret, at når vi har sendt soldater i krig, selvom de kun er få, skal resten af forsvarrets personel – også i de ikke engagerede værn og fælles støtteelementer - være klar til om nødvendigt at arbejde i døgndrift uden kompensation for at lette deres indsats mest muligt?

Det vil altså også sige, at sikkerheden afhænger af:

- *Om* den hjemlige forvaltning af forsvarets personel og materiel er fleksibel og effektivt kontrolleret med klar delegeret myndighed til de eksisterende og kommende kontingent- og enhedschefer. Ville det ikke være betryggende, om dette blev gennemgået af eksempelvis britiske kolleger, som nok her har lidt mere relevant indsigt end hjemlige managementspecialister og rigsrevisorer?
- *Om* de normale danske statslige overenskomst-, aflønnings-, arbejdstids- og myndighedsforhold er hensigtsmæssige. Ville det ikke være betryggende, om dette område blev gennemgået af eksempelvis britiske kolleger?

*****

Det er selv uden konkret insider-viden ikke vanskeligt at rekonstruere det sandsynlige forløb i Afghanistan-missionen indtil nu.

På det politiske niveau har man fra både regeringens og oppositionens side ønsket at Danmark bidrager i Afghanistan. Det skete indledningsvis med Jæger- og Frømandskorpsene. Det skete derefter ved et lille bidrag til den internationale sikkerhedsstyrke i og ved Kabul. Det blev udvidet ved bidrag til de tyske, litauiske og svenske rekonstruktionshold forskellige steder i landet. Og da alle ønsker at bevare NATO, følte man, at der også skulle givet et dansk bidrag til den nye vanskelige opgave i den sydvestlige del af landet. Man regnede med, at andre tænkte professionelt for Danmark og kunne ikke drømme om at komme med kritiske spørgsmål for slet ikke at tale om at stille betingelser for deltagelsen. Danmark ønskede at markere sig som den loyale, gode, smilende, måske lidt naive, allierede igen.

Det blev således en ren symbolsk, politisk markering. I modsætning til Holland og Canada valgte Danmark en løsning med fortsat mange, nu endnu flere, små flag snarere end en løsning, der ville give både ansvar og indflydelse.

Under hele forberedelsen af udsendelsen var der i det danske politiske miljø en optimisme i synet på udviklingen i Afghanistan, der for folk, der løbende havde fulgt situationen siden 2002 forekom uden ethvert grundlag. Den politiske opfattelse kom naturligvis til at præge Forsvarets syn på opgaven og styrkens nødvendige profil.

Ingen synes indtil nu at have forstået, at opgaven *hverken* var en konventionel militær operation *eller* en stabiliserings- og genopbygningsoperation, *men* en klassisk indsættelse i oprørsbekæmpelse som hen ad vejen gradvis sikrer stabilisering i de væsentlige områder og gør genopbygning her mulig og effektiv. I en sådan situation er der behov for at koncentrere først tanker og så indsats, for spredningen på de mange små politiske flag undergraver Danmarks muligheder for en effektiv, substantiel indsats i noget område.

Forberedelserne af de få værktøjer, som vi havde tilbage på hærens hylde til den nye mission, blev desværre præget af fejlslappetheden. Forventningerne - vi skulle ikke i kamp, vi skulle blot hygge og genopbygge – hæmmede forberedelserne af det væsentligste nye bidrag, den lette opklaringseskadron fra Bornholm. Kun dens lederes ansvarsfølelse og selvstændige stædighed sikrede, at den havde acceptable vilkår, da den mødte de usmykkede realiteter i Musa Qala i eftersommeren.

Den danske hær har igennem det sidste dusin år udviklet en reelt fremragende professionel evne til at missionsuddanne enheder til de internationale operationer. Der findes dog væsentlige problemer, som det ikke er muligt at løse under et nogle få uger langt kursus. Man kan ikke nå at skabe fleksible og alsidige enheder. Det er bl.a. klart, at man ikke fleksibelt kan anvende en enhed, der her er forberedt som panserinfanterigruppe i rollen som let opklaringsenhed, når man er på plads i missionsområdet.

Det burde være klart, at man ikke kan skabe sammenhængende, robuste og kampklare enheder på disse uger af den løse samling af uniformerede individer, som uden kendskab til hinanden skræbes sammen fra hærens for mange, halvtomme kaserner, for at skabe de ad hoc enheder, der bliver udsendt som andet, tredje og senere hold. De bliver først enheder hen af vejen, efter ankomst til de varme lande. Det er på ingen måde betryggende. De politikere, der under forsvarsforligsforhandlinger kæmpede for at bevare kaserner m.m. med henblik på genvalg, undergravede sikkerheden i vore udsendte soldater i det par måneder' det tager at samarbejde enheden i det farlige missionsområde.

Operationen i Afghanistan har også gjort klart, at der skal tilføres meget væsentlige ekstra midler til hæren, så udpegede enheder under hele deres forberedelse kan råde over det kvalificerede materiel, de møder i missionsområdet, og som de gerne skulle kunne anvende med stor rutine straks fra ankomsten. Om midlerne skal skaffes uden for forsvarsforliget, ved en fremrykning af hærens planlagte investeringer eller på de andre værnets bekostning, skal afgøres af dem, som er ansvarlige og som gerne skulle demonstrere ansvarlighed. Men begivenhederne har vist, at midlerne og derefter materiellet skal skaffes, hurtigt, ved ekstraordinær indsats.

TI BUD FOR VEJEN FREM MOD EN BEDRE DANSK - OG NATO -INDSATS

- 1) Danmark skal tage ansvaret for sin egen (bataljons-) delsektor - en del af den farlige Helmand-provins. Briterne er de eneste, der forstår, hvad her foreslås, og deres aktuelle debat viser, at de er på samme vej. Dette kræver, at Danmark nu frigør sig fra Irak og fra småopgaverne andetsteds i Afghanistan. Der skal i kontingentet nemlig både være styrker til at fastholde sektoren og yde bidrag til den britiske reserve - herunder snarest muligt nogle af vore nye transporthelikoptere - dvs. at den samlede danske styrke vil blive på godt 1000.
- 2) Danmark skal gennemføre en grundig uddannelse i oprørsbekæmpelsesdoktrin (Counter-Insurgency – COIN) for alle de elementer, der indgår i den koordinerede danske stats- og NGO-indsats i sektoren (den danske civile statsrepræsentant ved styrken – nødhjælpsarbejdere – ledere af genopbygningsprojekter – sergenter - sundhedsarbejdere - politifolk). Parallelt skal de hjemlige myndigheder uddannes, og forsvarsudvalg og presse grundigt orienteres.
- 3) Danmark skal meddele de afghanske myndigheder, centrale såvel som lokale, at fortsat dansk (og anden europæisk) folkelig støtte til missionen bl.a. afhænger af deres optræden. Vi kan ikke i længden lade soldater slå ihjel for korrumperede og magtsøgende lokale. Vi kan ikke som amerikanerne i Vietnam lade os blive gidsler. Meddel, at Danmark indledningsvis vil påpege problemer diskret og direkte, men hvis det ikke hjælper, offentligt.
- 4) Danmark skal meddele sine NATO-partnere i området, at vi herefter arbejder strikte indenfor logikken for Counter-Insurgency-operationer, og at vi snarest vil meddele evt. nationale forslag til forbedring af det udmærkede, nye amerikanske COIN-reglementsudkast (nævnt her tidligere). Dette bliver den eneste begrænsning på anvendelsen af danske styrker i Afghanistan. Samtidig meddeles, at andre involverede nationers optræden, der afviger fra reglementets logik, vil undergrave vore udsendes sikkerhed og derfor vil blive kritiseret, først direkte, så åbent (se også eksempelvis RAND Publikationen af Austin Long: "On 'Other' War": http://www.rand.org/pubs/monographs/2006/RAND_MG482.pdf)
- 5) Danmark skal meddele, at i vor sektor vil vi anvende danske statsmidler til at opkøbe opiumproduktionen til den lokale markedspris, samtidig med, at vi vil iværksætte infrastruktur- og uddannelsesprojekter, der vil forberede fremtidens økonomiske alternativer.
- 6) Danmark skal meddele, at vi i vor sektor vil uddanne og med danske statsmidler aflønne en lokal politistyrke efter resultater og så højt, at ingen er fristet til at fortsætte afhængigheden af korrupsion.
- 7) Danmark skal meddele, at vi i vor sektor vil etablere et tæt samarbejde med de ledende personer fra de lokale Pashtun-stammer i vort område. Stammerne vil - i konkurrence - modtage særdeles gode honorarer for hver oprører (Taleban eller

andre), der søger amnesti og derefter samarbejder, for hver bekræftet korrekt efterretning, de skaffer.

8) Danmark skal meddele og opretholde, at soldater og andre, der forbryder sig mod den strikte - offentliggjorte – 'code-of-conduct' for sektoren, uanset grad bliver repatrieret under undersøgelsen. Denne 'code-of-conduct' indeholder også en respekt for den lokale religion og kultur.

9) Danmark skal hurtigt anvende de nødvendige betydelige midler til anskaffelsen af en varieret styrke af allerede bevist operative rekognosceringsdroner og andre elektroniske hjælpemidler, der kan sikre effektiv overvågning af sektoren og dens interesseområde.

10) Danmark skal iværksætte en intensiv informations- og propagandakampagne i NATO til at fremme forståelsen af, hvad der er nødvendigt, så at denne model smitter, fordi andre skammes ud. Vi kunne jo hyre en 'tung' amerikaner, evt. en Colin Powell, til at lede kampagnen. En som lærte af Vietnam og forstår problemerne til bunds.

Michael H. Clemmesen